

Bilancia roka 2023 - 1. časť

Rok 2023 priniesol viaceré zásadné témy, ktorým dominoval najmä vplyv dovozov agropotravinárskych komodít na slovenských producentov, ceny potravín a zelená smršť legislatívnych návrhov prichádzajúca hlavne z Bruselu. Členovia Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory - zväzy a združenia - zhodnotili rok 2023 a predstavili svoje očakávania pre rok 2024.

Slovenský zväz olejnárov, predseda Jozef Rebro

Čo priniesol rok 2023?

Rok 2023 bol vysoko náročný na riadenie podnikateľského rizika. Úspechom bola produkcia olejnín v celkovom objeme 816 tisíc ton, kde farmári dosiahli výrazný nárast hektárových výnosov oproti roku 2022, čo čiastočne vyrovnalo pokles cien. Viac ako polovica produkcie je určená na vývoz, preto každý dovoz olejnín na územie SR tlačí na ceny.

Kvalita olejnín vrátane sójových bôbov bola nadštandardná, čo pôsobilo cenovo v prospech farmárov.

Dobrou správou z Bruselu bolo neschválenie zníženia množstva pesticídov v poľnohospodárstve.

Negatívnym javom bol postupný pokles cien olejnín, ktorý spolu s vysokými vstupmi spôsobil výrazný pokles ziskovosti na hektár produkcie olejnín. Pokles cien na burzách bol sprevádzaný i rýchlym pokrytím potrieb spracovateľov v prevažnej miere až do novej úrody.

Ukázala sa dôležitosť správneho načasovania predaja, kedy ceny olejnín začiatkom roka boli vyššie o desiatky eur oproti obdobiu žatvy.

Výrazný vplyv na cenovú úroveň a odbytové možnosti mali dovozy komodít z Ukrajiny do EÚ, do tradičných slovenských odbytových teritórií. Na pokles farmárskych cien mal výrazný vplyv i nárast cien cestnej a železničnej dopravy pri súčasnom poklese jej dostupnosti.

Čo očakávate od roku 2024?

V novom roku by sme od Európskej únie očakávali zavedenie európskeho riešenia pri dovoze komodít z tretích krajín tak, aby neovplyvňovali tržné prostredie a nemuseli byť prijímané individuálne opatrenia na ochranu trhu.

Priali by sme si nižšiu trhovú turbulenciu, stabilitu, istotu, ktorá by farmárom umožnila spoľahlivé plánovanie svojho podnikateľského zámeru. Predpokladáme, že i nový rok bude náročný, iný a zvládnuť všetky výzvy môžeme len za predpokladu osobného a pracovného optimizmu spojeného s dobrým zdravím, ktoré prajem v novom roku všetkým zamestnancom poľnohospodárskeho sektora.

Zväz pestovateľov cukrovej repy Slovenska, výkonný riaditeľ Peter Závodský

Čo pozitívne priniesol rok 2023?

Stabilné predajné ceny cukru a s tým súvisiace ceny cukrovej repy počas roku 2023 prispeli k udržaniu výmery cukrovej repy na úrovni približne 22 500 ha, čo je z hľadiska udržania 100% sebestačnosti Slovenska v produkcii cukru kľúčové. Prepad trhových cien ostatných komodít, akými sú pšenica, kukurica a repka, rovnako podporil záujem poľnohospodárov o cukrovú repu, ktorá si tak našla isté miesto v osevných postupoch našich farmárov. Optimálne rozložené dažďové zrážky počas vegetácie sľubovali veľmi dobré úrody cukrovej repy, avšak, ako to už v našej vertikále býva, kampaň sa končí spracovaním poslednej repy vo fabrike a to pri súčasnom počasí možno očakávať až koncom januára.

Napriek všetkému očakávame, že v kampani 2023/2024 vyprodukuje približne 200 000 ton cukru, ktorý v plnej miere bude pokrývať sebestačnosť Slovenska v tak kľúčovej komodite, ako je cukor a to nielen pre potravinárstvo, ale aj pre obyvateľov našej krajiny.

V neposlednom rade je potrebné vyzdvihnúť rozhodnutie rezortného ministerstva o zaradení repného cukru a čistej sacharózy v pevnom stave do zoznamu vybraných produktov, na ktoré sa podľa vyhlášky MV SR vzťahuje zákaz dovozu z Ukrajiny na územie SR. V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť, že cukrová repa a cukor sa na Ukrajine produkujú za úplne iných ekonomických, ekologických a kvalitatívnych štandardov, ktoré nie sú v súlade s normami EÚ a môžu tak predstavovať riziko pre zdravie spotrebiteľov.

Čo negatívne priniesol rok 2023?

Negatívne vnímame absurdný rozsudok Európskeho súdneho dvora z 19. januára 2023, ktorým sa v EÚ zakázalo používanie neonikotínoidov pri morení osiva cukrovej repy. Absurdný preto, lebo cukrová repa nie je v roku, kedy sa zberá, kvitnúcou plodinou a teda nie je vôbec atraktívna pre opelovače, ktoré sú údajne kvôli neonikotínoidom rokmi decimované. Dané rozhodnutie však musíme s horkosťou akceptovať, pričom v nasledujúcom roku už nepočítame s udelením výnimky rezortného ministerstva na účinnú látku thiamethoxám zo skupiny spomínaných neonikotínoidov. Aby sme zabránili fatálnym škodám spôsobených vírusovou žltáčkou (BYV), budeme v konečnom dôsledku nútení cukrovú repu viacnásobne počas vegetácie ošetrovať foliárnymi postrekmi, ktoré už nebudú rozlišovať medzi cieľovým a necieľovým hmyzom. Bolo teda rozhodnutie Európskeho súdneho dvora vydané pod tlakom zelených pseudoaktivistov alebo sa máme v ďalšom kroku pripraviť aj na zákaz foliárnych aplikácií a podľahnúť tlaku, ktorého finálnou fázou bude zánik repárstva nielen u nás, ale aj v celej EÚ? Ako malé svetlo na konci tunela vnímame odmietnutie legislatívy o redukcii pesticídov Európskym parlamentom, ktorá mohla totálne zlikvidovať naše pôdohospodárstvo.

Čo očakávate od roku 2024?

Ako každý rok, tak aj v novom roku očakávame lepšie pestovateľské podmienky, než aké boli vlani, hoci v pôdohospodárstve to môže byť len zbožným želaním. Rok 2024 nás bude konfrontovať s vyššie spomínanou absenciou morenia osiva cukrovej repy, čo môže priniesť neočakávaný priebeh pestovania tejto plodiny. V každom prípade pestovatelia cukrovej repy sú odhodlaní pokračovať vo svojej práci na poliach a pridať ďalší rok k viac ako 200 ročnej tradícii pestovania cukrovej repy na Slovensku.

Združenie pestovateľov obilnín, výkonná tajomníčka Vladimíra Debnárová

Čo pozitívne priniesol rok 2023?

Pozitívne v roku 2023 hodnotíme priebeh počasia. Mali sme priaznivejšie pestovateľské podmienky pre producentov pšenice, jačmeňa i kukurice.

Čo negatívne priniesol rok 2023?

Nerozumieme prístupu Európskej Komisie, ktorá akoby zabúdala na svojich európskych poľnohospodárov, od ktorých na jednej strane požaduje dodržiavanie tých najprísnejších podmienok pre kvalitu produkcie a na druhej strane dokorán otvára brány pre vstup agrokomodít s nekontrolovanou kvalitou a bezkonkurenčnou cenou. Mrzí nás to, pretože to má veľmi negatívne dôsledky aj pre náš trh a slovenských pestovateľov.

Čo očakávate od roku 2024?

V novom roku by sme si priali väčšiu spravodlivosť a predvídavosť rozhodnutí zo strany Európskej únie, mohutnejšie prejavy patriotizmu pre domáce výrobky zo strany spotrebiteľov a konečne prioritizovanie sektora výživy obyvateľstva v témach a činnostiach vlády SR. Nechceme byť dopredu skeptickí, ale vývoj na konci roka nám naznačil, že naše očakávania budeme musieť zrejme znížiť a prispôbiť prichádzajúcej realite.